

Велика Північна війна закінчилася підписанням **30 серпня 1721 року** в м. Ніштадт (Фінляндія) мирного договору між головними учасниками конфлікту (Росією і Швецією). Для них збройний конфлікт мав діаметрально протилежні наслідки, а відтак у кожного народу формувався різний світогляд та часове осмислення події.

Наслідки війни для Швеції

Після закінчення Великої Північної війни 1700-1721 років Швеція втратила значну частину своїх територій та статус великої держави. За умовами Ніштадтського миру до Росії відходили Ліфляндія, Естляндія, Інгерманландія і частина Карелії з Выборзькою губернією, включаючи не тільки материкову частину, але й острови Балтійського моря, в тому числі Езель, Даго, Муху, а також всі острови Фінської затоки, частина Кексгольмської округи (Західна Карелія). Росія зобов'язалася виплатити Швеції контрибуцію у сумі два мільйони талерів до 1727 року та повернути Фінляндію. Але ще тричі країни воювали між собою: у 1741-1743, 1788-1790 та 1808-1809 роках. Після поразки шведів в останній війні Росія завоювала Фінляндію. Ці втрати змусили шведів переглянути свою міжнародну політику і звернути увагу на внутрішні проблеми країни. Перемоги досить часто схиляють до самозаспокоєння і консерватизму, тоді як невдачі підштовхують до перегляду поглядів і до розвитку. Швеція поступово зменшує військові витрати, вирівнюється економіка. На думку сучасного шведського історика Петера Енглунда, одна із доріг, яка привела до сьогоденного добробуту і процвітання Швеції, взяла початок на рівнині під Полтавою. З прийняттям 1809 року нової конституції Швеція стала конституційною монархією. Це сприяло активному розвитку демократичного суспільства і привело до створення держави загального добробуту – так званої «шведської моделі», яка стала предметом досліджень і певною мірою наслідувань у всьому світі. Після 1814 року Швеція дотримується політики нейтралітету, не бере участі у війнах, зосередилася на об'єктивному вивченні всіх аспектів каролінської епохи на підставі архівних джерел. Сьогодні Швеція – одна з найбагатших і найбільш високорозвинених індустріальних держав світу, з високим рівнем життя суспільства.

Наслідки війни для Росії

Політика Росії була кардинально іншою. Після Великої Північної війни Петра I проголосили першим російським імператором, а Московська держава перетворилася у Російську імперію. Вона поступово поглинала всі менші державні утворення,

позбавляючи їх автономії чи суверенітету і змінюючи статус цих територій із васально-залежних на провінційно-колоніальні. Протягом останніх трьох століть Росія вела війни в Прибалтиці, Польщі, Україні, на Кавказі, з Османською імперією, Персією, Афганістаном, Японією та іншими державами світу. Продовжується ця традиція і сьогодні. Підтвердженням цьому є російська агресія на Сході України, анексія Криму, війна в Сирії.

Наслідки війни для України

Збройний виступ українських козаків на чолі з гетьманом Іваном Мазепою ще на пів століття затримав повну інкорпорацію України Російською імперією. Проте поступово Україна втратила юридичні й міжнародно-правові чинники та перестала існувати як самостійна держава. 1764 року було ліквідовано інститут гетьманства, 1775 року – знищено Запорізьку Січ, 1882 року остаточно ліквідовано полковий устрій, а натомість запроваджено губернський адміністративний устрій, як і по всій імперії. Здійснювався наступ на всі сфери українського культурного життя з витравленням національного духу і, як результат, – русифікація мови, освіти, побуту, політизація історії, знищення самого імені України-Руси і української держави. Ім'я «Україна» замінене спочатку «Малоросією», а потім – «Південно-Західною Росією». Однак на думку провідного українського історика Олександра Оглоблина, «...дальша історія України явно показала, що властиво ця величезна поразка української держави й української державницької ідеї, яка сталася 1708-1709 років, разом з тим стала й початком дальшого розвитку українства, української національної ідеї».